

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

תוכן עניינים

- 2.....הלכתא למשיחא
- א. הא עשרין ותרתינן כפתורין נמי אחד עשר ... פרחים תשעה ... כתיב עד ירכה עד פרחה מקשה היא.....2.....
- ב. אבן היתה לפני מנורה ובה שלש מעלות שעליה הכהן עומד ומטיב את הנרות. 3. ג. כלי עץ העשוי לנחת הוא וכל כלי עץ העשוי לנחת אינו מקבל טומאה.....3.....
- ד. מלמד שמגביהין אותו לעולי רגלים ומראים להם לחם הפנים ואומר להם ראו חיבתכם לפני המקום ... נס גדול נעשה בלחם הפנים סילוקן כסידורו שנאמר לשום לחם חם ביום הלקחו.....4.....
- 5.....הלכה למעשה
- ה. ואפילו כתב אחד מעכבן ... לקוצה של יוד.....5.....
- ו. כל אות שאין גויל מוקף לה מארבע רוחותיה פסולה.....6.....
- ז. ניקב תוכו של ה"י כשר יריכו פסול א"ר זירא לדידי מפרשה לי מיניה דרב הונא ורבי יעקב אמר לדידי מפרשה לי מיניה דרב יהודה ניקב תוכו של ה"י כשר יריכו אם נשתייר בו כשיעור אות קטנה כשר ואם לאו פסול.....8.....
- ח. איפסיקא ליה כרעא דה"י דהעם בניקבא אתא לקמיה דר' אבא א"ל אם משתייר בו כשיעור אות קטנה כשר ואם לאו פסול.....11.....
- ט. איפסיקא ליה כרעא דוי"ו דויהרג בניקבא ... אייתי ינוקא דלא חכים ולא טפש אי קרי ליה ויהרג כשר אי לא יהרג הוא ופסול.....13.....
- י. שבעה אותיות צריכות שלשה זיונין ואלו הן שעטנ"ז ג"ץ.....15.....
- יא. חזינא להו לספרי דווקני דבי רב דהטרי להו לגגיה דחי"ת.....16.....
- יב. ותלו ליה לכרעיה דה"י.....18.....
- יג. מפני מה נברא העולם הבא ביו"ד מפני שצדיקים שבו מועטים ומפני מה כפוף ראשו מפני שצדיקים שבו כפוף ראשיהם מפני מעשיהן שאינן דומין זה לזה

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ס"ת שיש בו שתי טעיות בכל דף ודרף יתקן שלש יגנו ותניא תיובתיה יד. שלש יתקן ארבע יגנו תנא אם יש בו דף אחת שלימה מצלת על כולו ... והוא דכתיב רוביה דספרא שפיר ... אי אית בההוא דף שלש טעיות ... הואיל ואיתיהיב לאיתקוני מיתקן 20

דף כט.

הלכתא למשיחא

א. הא עשרין וותרין כפתורין נמי אחד עשר ... פרחים תשעה ... כתיב עד ירכה עד פרוחה מקשה היא

כבר התבאר לעיל דף כח: שהמנורה מפורשת¹ צורתה בתורה, וארבעה גביעים ושני כפתורים ושני פרחים היו בקנה המנורה שנאמר (שמות כה פסוק לד) ובמנרה ארבעה גביעים משקדים פפתריה ופרחיה, ועוד פרח שלישי היה סמוך ליריכה של מנורה שנאמר (במדבר ח פסוק ד) עד ירכה עד פרוחה.

ושלש רגלים היו לה², ושלשה כפתורים אחרים היו בקנה המנורה שמהן יוצאים ששת הקנים, שלשה מצד זה ושלשה מצד זה, שנאמר (שמות כה פסוק לה) וכפתור תחת שני הקנים ממנה וכפתור תחת שני הקנים ממנה וכפתור תחת שני הקנים היצאים מן המנרה ובכל קנה וקנה מהן שלשה גביעים וכפתור ופרח. שנאמר (שם פסוק לג) שלשה גביעים משקדים בקנה האחד פפתור ופרח ושלשה גביעים משקדים בקנה האחד פפתור ופרח בן לששת הקנים היצאים מן המנרה.

¹ רמב"ם שם הלכה א – ג

² אבל בש"ס לא נזכר כמה רגלים היה לה רק איתא שם הרגלים והפרח ג' טפחים (וכ"ה בכרייתא דמלאכת המשכן פ"י) ואולי פשוט להם מאיזה מקום שהיה לה שלש רגלים ואולי זה פשוט לדבר העגול לא די פחות משלש רגלים. הר המוריה שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת מנחות

נמצאת כל הגביעים שנים ועשרים, והפרחים תשעה, והכפתורים אחד עשר, ובמנורת זהב³ כולן מעכבין זה את זה, ואפילו חסר אחד מן השנים וארבעים מעכב את כולן.

ב. אבן היתה לפני מנורה ובה שלש מעלות שעליה הכהן עומד ומטיב את הנרות

ג. כלי עץ העשוי לנחת הוא וכל כלי עץ העשוי לנחת אינו מקבל טומאה

כבר התבאר במסכת הגיגה דף כו: כבר התבאר במסכת יומא כא: שבטומאת כלים⁴, כלי המחזיק כמות של מ' סאה (332 ל' לגר"ח נאה, 572 ל' לחזו"א) אינו מקבל טומאה, מכיון שלענין טומאת כלים צריך שיהא הכלי דומה לשק שיהא מטלטל מלא וריקן, וכלי של מ' סאה אינו מטלטל מלא מפני כובדו, ואלו המ' סאה הם ברבר לח וביבש ששים סאה דהגודש הוי שלישי. אולם יש כלים שעל אף שהם גדולים מארבעים סאה הרי הם טמאים⁵.

³ כמו שהתבאר לעיל שבשאר מתכות אינו מעכב, ולדעת המל"מ אף אין עושין כפתורים ופרחים.

⁴ כל זה בערוך השולחן העתיד הלכות כלים סימן קפח סעיף א – ט

⁵ והכי תניא בת"כ ב' שמיני: כלי עץ יכול אף השידה תיבה ומגדל וכו' שמחזיקין מ' סאה וכו' ת"ל מכלי עץ ולא כל כלי עץ, יכול שאני מוציא דרדור עגלה וקסתות מלכים וכו', ת"ל: כל כלי עץ ריבה, ומה ראית וכו' ת"ל שק מה שק מיטלטל במילואו אף אני מרבה דרדור עגלה וכו' שהן מטלטלין במילואן, ומוציא אני את השידה תיבה ומגדל שאין מיטלטלין במילואן וכו', עכ"ל הת"כ. ולמדנו מזה שהכלים הידועים שמטלטלין אותן בגדלותן אף שהטלטול הוא על ידי שוורים מקבלין טומאה, ורק בסתם כלים כמו שידה תיבה ומגדל אין מקבלין טומאה כשמחזיקין מ' סאה מפני שאין דרכן להתטלטל.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסנת מנחות

והכלל הוא כך כלי עין העשוי לנחת, כלומר שהוא עשוי לעמוד על מקום אחד ולא יטלטלוהו תדיר ממקום למקום, כמו שלחן של המקדש אינו מקבל טומאה, לא מן התורה ולא מדברי סופרים שאינו דומה לשק שמטלטלין אותו.

אך כל כלי עין העשוי להתטלטל מלא וריקן כשק אפילו היה מחזיק מאה סאה, ואף על פי שיש לו שוליים הואיל ואינו עשוי לנחת ה"ו מקבל טומאה דין תורה כשאר כלי קיבול,

כל כלי עין שהוא סתם, אם היו לו שוליים לישוב עליהם על הקרקע כדרי שלא יהא נוח להתגלגל והיה מחזיק ארבעים סאה בלח אינו מקבל טומאה כלל לא מן התורה ולא מדברי סופרים מפני שחוקתו שעשוי לנחת.

שולחנות שלנו הם מהכלים העשויים לנחת, ואינם מקבלים טומאה. בשונה משולחנות של זמן הגמ' שהיו קטנים והיו נותנין שלחן לפני כל אחד ואחד, שאינם עשויים לנחת ומקבלים טומאה.

ד. מלמד שמגביהין אותו לעולי רגלים ומראים להם לחם הפנים ואומר להם ראו חיבתכם לפני המקום... נס גדול נעשה בלחם הפנים סילוקו כסידורו שנאמר לשום לחם חם ביום הלקחו

עוד התבאר שם שי"א⁶ שברגלים היו מגביהין השולחן ומציאין או לחוץ לעזרה להראות לעולי רגלים את הנס שבלחם שהוא חם כמו ביום שנאפה וי"א שבשבת שבתוך המועד סמוך לסדור לחם הפנים היו מגביהין את השלחן ומושבין אותו מעט לצד פתח ההיכל כדי שיראו אותו מרחוק שהרי

⁶ כך משמע מלשון הרמב"ם "והנה מדבריו נראה שהיו יכולין כל ישראל ליגע בשלחן אלא שהזהירום, ולפי"ז צ"ל שהוציאו את השלחן לחוץ דאל"כ הא בהיכל אסורים ליכנס לבד הכהנים, והתוס' שם כתבו באמת שהאזהרה היתה לכהנים עמי הארץ שנכנסים להיכל להשתחוות ע"ש, דס"ל דרך היו מגביהין אותו במקומו למעלה וכל ישראל רואין מרחוק, אבל בירושלמי איתא שהיו מוציאין אותו לחוץ כדברי הרמב"ם וכן משמע להדיא ביומא כא.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרה היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

היה נתון לצד צפון ועדיין הוא לפנייהם אבל לא היו מניחין אותו לחוץ ומיד היו הכהנים מסדרין הלחם החדש ומוציאין הישן ומראין אותו לעולי רגלים ראו חיבתכם לפני המקום שעברו עליו ה' ימים ועדיין הוא חם. והוא עושה גם זה שאתם חביבין לפניו ואפילו בעצרת אם לא חל בשבת אפשר היו מתעכבים לראות הנס ואם לא התעכבו כבר הכירו הנס מהרגלים שעברו. וי"א⁷ שלא היו מוציאין אותו כלל ומה שהזהירו שלא תגעו בשלחן, בכהנים עמי הארץ ההולכין להיכל להשתחוות קאמר שאילו ישראל לא היו ראוין לילך אף בין האולם ולמזבח.

הלכה למעשה

ה. ואפילו כתב אחד מעכבן... לקוצה של יוד

צריך לכתוב⁸ כל אות כדינה, ולא יחסר אפילו קוצו של יוד כלומר עוקץ שמאל של יוד⁹, שפסול בחסרונו לרוב הפוסקים¹⁰, וכ"ש אם חסר רגל ימין דפסול¹¹, וי"א שהוא התג בראש היו"ד¹², וגם יזהר בתגין של שעטנ"ז ג"ץ

⁷ רש"י ותוס' מובא במל"מ שם

⁸ רמ"א או"ח לב ד

⁹ בבב"ל סי' לו, משנת סופרים אות י ד"ה גם כתב שלדעת רבינו תם בתוס' כאן היינו העוקץ הקטן שיורד למטה בצד שמאל, ואם חסרו פסול. וכתב החזו"א סי' ט סק"ב. שהמיקל בזה הוא בכלל קרקפתא דלא מנח תפילין.

¹⁰ ובעו"ה יש מהסופרים שאינם נזהרין בזה כלל או מוסיפין כנ"ל או גורעין שאינן עושין כלל עוקץ לצד שמאלי ובאמת רוב הפוסקים פסקו כר"ת דעוקץ שמאלי מעכב כמו רגל ימיני אך דיש חילוק ביניהם בדיעבד לענין תיקון דבשמאלו מועיל תיקון אפילו בתו"מ ולא הוי שלא כסדרן אבל לא בימינו וכמו שנתבאר בסימן ל"ב וכבר צווח בפמ"ג בזמנו על זה. ע"כ יש לזהר מאד שלא לחסרם וגם שלא להוסיף עליהם כי העוקץ השמאלי לא יהיה רק כמין נקודה או מעט יותר יוצא מגוף היו"ד כדמוכח בספר התרומה. משנת הסופרים אות י מ"ב שם טו

¹² אך בתג בראשו לענין דיעבד משמע בלבוש דיש להקל אך לעני"ד צ"ע דבב"ש בא"ב הראשון מוכח בפירוש דלר"ת שזה לענין פסול הקיץ התחתון והתג העליון ומה דנקט המשנה אפילו קוצו של יוד מעכב ולא נקט התג אפשר דלרבותא אף שהוא קטן מהתג כדאיתא בב"י וגם הלא ברא"ש בהלכות ס"ת וכן בהגה"מ ובסד"ת לא פסיקא להו וכתבו דיכול להיות דקוצו של יוד היינו התג העליון עיי"ש ועכ"פ נראה אף אם נימא דאינו מעכב בדיעבד לענין שיקרא פסול אבל לכתחלה בודאי צריך לתקן אף אם מצא כן בפרשיות ישנים וכ"ש בעוקץ שמאלי דחייב לתקן ולא לחזור ולהניחן כן בבתים. בה"ל לו שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ובדיעבד אם לא תייג לא פסל¹³. ויש פוסלין¹⁴ ע"כ מהנכון מאד לחוש לזה ולתקנם אח"כ ואפילו בתו"מ מהני תיקון.

ו. כל אות שאין גויל מוקף לה מארבע רוחותיה פסולה

כל אות צריך שיהא עליו צורתו הראוי לאותו אות, ואם לאו פסול, ובוה אין חילוק אם לא נכתב כהלכתו או אם אח"כ נתקלקל.

כל אות שאין גויל מוקף לה מארבע רוחותיה פסולה ובדין זה יש שני פרטים¹⁵.

דוקא אם לא היה מוקף גויל קודם כתיבה, אבל אם לאחר כתיבה נעשה נקב או קרע סמוך לאות מבחוץ ועי"ז אינו מוקף גויל כשר.

דעת רוב הפוסקים דאין צריך להיות מוקף גויל רק מבחוץ להאותיות ולא בתוכן חוץ מהירושלמי שמחמיר בזה. וכמו שיבואר להלן.

צריך שתהא¹⁶ כל אות מוקפת קלף¹⁷ מארבע רוחותיה¹⁸, שלא תדבק אות בחבירתה, אלא יהא ביניהם כחוט השערה כמו שיבואר להלן דף ל.

¹³ דבדיעבד כשר לרוב הפוסקים אם לא תייג. מ"ב טז

¹⁴ מ"ב לו ג, טו

¹⁵ תמה הב"י על סתירת הדברים, שאחר שאמרו שכל שאינו מוקף גויל פסולה, איך הכשירו בנקבים אלו, והלא אף שהאות כשרה, הלא במקום הסמוך לנקב אינו מוקף גויל. ותירץ בשני אופנים: א. שעניינו של מוקף גויל הוא רק שלא תדבק אות באחרת, אך אין צריך שיהיה קלף חלק סביב האות. וכתב שכן משמע ברש"י. ב. שדין מוקף גויל הוא בעת הכתיבה בלבד, ומה שדנו בגמרא בדין אות שבצידה נקב, מדובר שנעשה הנקב אחר הכתיבה. וכתב שכן מבואר ברמב"ם, וכן הביא גם מהמהרל"ב"ח. הנפק"מ בין התירוצים, שלתירוץ הראשון אין חשש בשום נקב שליד אות, ומאידך דיבוק אותיות פוסל גם אם נעשה אחר הכתיבה, ולתירוץ השני יש לפסול גם בנקב שבצד האות ולא רק בדיבוק אותיות, ומאידך כל הפסול הוא רק כאשר היה כן בעת הכתיבה ולא אם נעשה כן לאחריה.

¹⁶ שו"ע ונו"כ יו"ד רעד ד או"ח לב ד

¹⁷ בשו"ע כתב מוקף גויל וגויל הנקט לאו דוקא דאין כותבין עליו תפילין רק הנקט לישנא דשייך אצל ס"ת ולא דוקא. בה"ל ד"ה כל

¹⁸ במור משמע שמקור דין זה הוא מהדרשה 'וכתבתם' שצריך כתיבה תמה, והיינו שדין 'כתיבה תמה' כולל שני דברים: א. מה שהביא הרמ"א הנ"ל שיכתוב כל אות בשלימותה ולא יחסר בה אפילו קוצו של יו"ד ויהיה מתוייג כהלכתו. ב. שתהיה כל אות מוקפת גויל מכל עבריה. וכן מבואר בתוס' בגיטין, דף כ ע"ב. שאף דין זה נלמד מדין 'כתיבה תמה'. וכן העתיק השו"ע הרב ס"ה. ובפרטי מוקף גויל, מצינו דעות האם כולן מן התורה. שבקריית ספר להמבי"ט תפילין פ"א. כתב שדיבוק בין אות לאות עד שאין ניכרת צורת האות כתיקונה פסול

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

בעזיה"ת. ולא יהיו מופרדות הרבה זו מזו, כדי שלא תהא תיבה אחת נראית כשתים¹⁹.

ואפי' קוצו²⁰ של יו"ד לא יגע בשום אות אחר ולא בסוף הקלף, ואפילו האות האחרון מהשיטה צריכה להיות מוקפת גויל מארבע רוחותיה ולעיכובא הוא אפילו בדיעבד.

ואפילו אות גדול²¹ ונדבק בסופו אף על פי שיש צורת אות בלא מקום הנגיעה פסול אפילו בדיעבד וצריך לגוררו וזה מהני אף בתו"מ ואין בזה משום שלא כסדרן כיון שלא נשתנה צורת האות²².

ומבפנים נמי בעינן מוקף גויל ויש להחמיר דאפי' מצד א' בפנים אם אינו מוקף גויל פוסל כמבחוץ וכל זה בתחלת הכתיבה אבל אם לאחר שנכתב ניקב או אכלו עכברים ותולעת כשר אפילו מבחוץ. ומיהו ודאי דיעבד דוקא כשר הא כל מה שיש לתקן הוה כלכתחלה וצריך תיקון הלכך אם ניקב בצד אות ועב הוא מגרר קצת עוביו ויש לו היקף גויל דאין שיעור לעוביו. ודע עוד דתיקון מועיל אפילו אם נכתב לכתחלה בלא היקף גויל כגון ד' פשוטה

מן התורה משום כתיבה תמה, ואולם נגיעה בין האותיות באופן שצורת האות ניכרת אינה פסולה מן התורה אלא מדרבנן. ובאבן שתייה סי' טו. כתב לחלק אם הנגיעה היא למטה באות בסיום כתיבתה, שבאופן זה הפסול הוא רק מדרבנן, לבין אם הנגיעה היא בשאר צדדים, שבאופן זה הפסול הוא מן התורה. ואולם הרבה אחרונים (שו"ת נוב"י (מהדו"ת יו"ד סי' קסט), פמ"ג (פתיחה לה' קריה"ת ד"ה ואינה ממנין, א"א כאן סקס"ט), שו"ת זרע אמת (ח"ב סי' קכו) והחיד"א (שם). ועיין מה שכתב בזה בשדי המד (כללים, מערכת ה' כלל סד). נקטו שפסול מוקף גויל הוא מן התורה בכל האופנים, וכן נקט המשנ"ב סוס"י לו, כללי מקף גויל. רלנ. ונפק"מ בפסולי מוקף גויל שאינם פוסלים אלא בעת הכתיבה ולא לאחר מכן, ונפל ספק אימתי אירע הפסול, שכשהפסול הוא מדרבנן יש להתיר משום ספק דרבנן לקולא. ואולם לפסק המשנ"ב שהכל מן התורה, אין להקל בכל זה.

¹⁹ ויהיה בין תיבה לתיבה כמלא אות קמנה, ולא יקרבים ביותר שלא יהיה שתי תיבות נראות כאחת. ואם שינה, שהרחיק בין האותיות עד שהתיבה נראית כשתים, או שקירב שתי תיבות עד שנראות כאחת, פסול. ובשו"ע שם ויבואר להלן דף ל"ז בעזיה"ת

²⁰ מ"ב שם יג

²¹ מ"ב שם יב

²² ובמשנ"ב הל' קריה"ת סי' קמג סקב"ה. כתב לגבי ספר תורה שנמצאו בו בשבת באמצע הקריאה אותיות דבוקות, שאי אפשר לגרר אותן היום, או שאירע כן בחול ואין שם מי שיגרר בקל ובלא טורח, אזי אם הדיבוק הוא בסוף האות באופן שאפשר לגרר רק את מקום הדיבוק ותחזור האות להכשירה, אפשר לקרות בו כך ואין צריך להוציא ספר תורה אחר, אבל אם הדיבוק היה בתחילת כתיבת האות או באמצע שממקום הדיבוק ולהלן נכתב בפסול, אזי אפילו אם לא נשתנתה צורת האות יש להוציא ספר תורה אחר. והיינו שכאשר אי אפשר לגרור אפשר לסמוך על הרשב"א שהכשיר באות שנדבקה בסופה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

בלי היקף וה"ה שאר אותיות בין בארכן או בעוביין אם השאר צורת האות עליה מוחק וגורר ולא הוי שלא כסדרן בזה²³.

אם תג אחד דבוקה בחברתה אם התגין של האות גופא דבק אחד בחבירו פסול²⁴, ויכול לגוררו ואפילו בתו"מ ואין בזה משום שלא כסדרן.

אך אם גופי האותיות ניכרות כל אחד בפני עצמו ותג של אות זה נגע בתג של אות אחר או מתיבה לתיבה יש מקילין²⁵ אפילו בלא תיקון ומ"מ לכתחלה יש להחמיר ולגרור²⁶.

ז. ניקב תוכו של ה"י כשר יריכו פסול א"ר זירא לדידי מפרשה לי מיניה דרב הונא ורבי יעקב אמר לדידי מפרשה לי מיניה דרב יהודה ניקב תוכו של ה"י כשר יריכו אם נשתייר בו כשיעור אות קטנה כשר ואם לאו פסול

יהיה הקלף שלם²⁷ שלא יהא בו נקבים ואפילו אם הנקב לא יגע בשום אות רק ישאר באמצע חלל האות אין לכתוב לכתחלה.

²³ סוף קונט' משנת הסופרים קיצור כללי מוקף גויל

²⁴ שדעת הרמ"ע לפסול [והובא דבריו במ"א ובא"ר] בה"ל שם והתו"א או"ח סי' ח סק"א, חלק על הרמ"ע ודעתו שלדידן שאין התגין מעכבים יש להכשיר בכל אופן, גם כשהתגין מדובקים ונראים כשיין או עיין, שלא מציינו לפסול באות שבין שיטה לשיטה, וכל שכן בתגין שניכרים שהם תגין אלא שנכתבו שלא כדין. וכתב עוד שאפילו באופן שיש גם הפסק מועט בין התגין לאות, מכל מקום כל שהקורא מצרפם לאות כשר. ועיי"ש שכתב שגם לשיטות שהתגין מעכבים, אם אין התגין נוגעים באות כל שהקורא מצרפם קיים מצות תגין, שלא נאמר בתגין דין כתיבה תמה, ובהפסק מועט כזה לא חיישינן, אלא שלשיטת אלו אם גם היתה נגיעה בתגין שנראים כאות אחרת, יש לפסול, אחר שלא נכתבו בכשרות.

²⁵ המאירי מיקל בזה והמ"א והפר"ח בא"ע סי' קכ"ה סק"א מחמירין ג"כ בזה אך הא"ר בסימן זה כתב דיש להחמיר בזה רק בדאפשר והובא דבריו בפמ"ג בא"א ומ"מ לכתחלה בודאי יש להחמיר ולגרור כדעת הרלב"ח שהביאו המ"א בסק"ג דתיקון מהני אפילו לדידיה ואפילו תגין שנוגעין אחד לחבירו באות גופא נראה דמהני תיקון ואפילו בתו"מ ולא מיקרי שלא כסדרן כיון דחזינן שלא נשתנה צורת אות מקודם עי"ז וכן כתב בספר קסת הסופר. בה"ל שם ד"ה צריך

²⁶ היה קו דיו שהולך מתג לתג באמצעם כזה H, הביא בארחות רבינו ח"א אות קיה. בשם בעל הקהלות יעקב שאין בזה משום חסרון של מוקף גויל, וגם לשיטות שהתגין מעכבים יש להכשיר, שאנו רואים את החלק התחתון כקשקוש על גבי האות שאינו פוסלו, ויוצא ידי חובת תגין בחלק העליון שמעל הנגיעה.

²⁷ שו"ע ונו"כ שם יג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ואם יש בו נקב קטן כל כך שהדיו עובר עליו דהיינו כשמעביר עליו בקולמוס נסתם הנקב בדיו ואין הנקב נרגש בקולמוס²⁸, כותבין עליו אף על פי שנפל מעט דיו במקום ההוא ונראה נקב דק כנגד השמש כשר.

לפיכך בין אם קודם²⁹ שנכתב ובין אם לאחר שנכתב³⁰ ניקב בתוך הה"א או המ"ם, או שאר אותיות שיש להן ג' דפנות ויש חלל בתוכו³¹, כשר אפילו ניקב כל תוכו שהנקב ממלא כל החלל, אפילו נגע הנקיבה באות גופא כל שנשאר שריטה דקה מבחוץ כשר דאין שיעור לעובי האותיות, אבל בירושלמי משמע שגם בפנים צריך שיהא מוקף קלף וא"כ דינו כמבחוץ³². אם³³ היה הנקב בתוכו קודם כתיבה פסול³⁴ ויש לגרור מעט מבפנים מעובי הקו של האות ויהיה מוקף גויל. ויש להחמיר בירושלמי.

ואם הוא נקב שאין הדיו עובר עליו אם הנקב היה קודם הכתיבה והוא סמוך לאות בין מחוץ לאות בין בתוך האות אם נוגע הנקב בהאות פסול משום שאינו מוקף גויל³⁵.

ואפילו הנקב באמצע עובי האות בנגו או ביריכו ודיו מקיפה מכל צד פסול ואפילו האות ארוכה שיש בה יותר מכשיעור ועד מקום הנקב יש צורת אות.

ולכן אם יכול לגרר סמוך להנקב וישאר צורת אות מותר לגרר אפילו בתו"מ ואין בזה משום שלא כסדרן ובמקום הדחק שלא נזדמן לו סופר שיוכל לקלוף בטוב מעט סמוך להנקב אם הוא באותיות שיש להם תוך כגון ה' או מ' או

²⁸ אף על פי שנפל מעט דיו במקום ההוא ונראה נקב דק כנגד השמש. מ"ב שם לב

²⁹ והאי דנקט השו"ע אם לאחר שנכתב ניקב משום דלכתחלה אין לכתוב אפילו אם הנקב באמצע חללו ואין ממלא את תוכו אבל באמת אם עבר וכתב אפילו אם היה הנקב קודם שנכתב כשר וא"צ שום תקון

³⁰ שו"ע ונו"כ שם מו

³¹ אבל ד' פשוטה וכ"ש וי"ו וכדומה לאו תוך מיקרי

³² ועיין בט"ז ובפמ"ג בשם הלבוש שיש להחמיר כהירושלמי. ודע דלהירושלמי צריך הקפת גויל בכל הצדדים מבפנים כמו מבחוץ.

³³ מ"ב שם לז

³⁴ ועיין בשו"ת שבט הלוי (ח"ו סי' קנא) שנגיעת אות לאות פוסלת משום שאינה כתיבה תמה, אבל בנקב בצד האות, וכן באות שנכתבה בסוף הקלף, אין פסולם מצד כתיבה תמה אלא מהלכה למשה מסיני. וביאר, שהפסול הנלמד מ'כתיבה תמה' הוא אף לאחר הכתיבה, ואילו הפסול שמהלכה למשה מסיני אינו אלא אם לא היה מוקף גויל בעת הכתיבה, שכך נאמרה ההלכה.

³⁵ שו"ע ונו"כ שם מז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

שאר אותיות שיש להם ג' דפנות ויש חלל בתוכן יכול לסמוך על הפוסקים המכשירים אפילו ניקב כל תוכו דס"ל שא"צ מוקף גויל אלא מבחוץ ולא מבפנים.

ואפי' הנקיבה נגעה³⁶ קצת בהאות גופא כל שנשאר שריטה דקה כשר אבל כ"ף פשוטה וכ"ש וי"ו וכדומה לא מקרי תוך ופסול לכו"ע.

וכ"ז אם נעשה לפני הכתיבה אבל אם נעשה לאחר הכתיבה אין בזה חסרון משום מוקף גויל ואפילו נחלק האות לשתיים ע"י נקב רואין אם יש בו צורת האות עד מקום הנקב כשר³⁷, מיהו אם אפשר לתקן צריך לתקן.

ואם הנקב³⁸ שנעשה לאחר הכתיבה הוא רק באמצע עובי האות אפשר דיש לצדד להקל אפי' אם אין בו שיעור אות עד המקום ההוא כיון דלא נשתנה צורת האות עי"ז וצ"ע בדין זה³⁹

ניקב לאחר הכתיבה⁴⁰ והגיע הנקב מאות לאות שסמוך לו כשר ויש מחמירין והעיקר בדעת המקילין ומ"מ קשה להקל למעשה אחרי שכמה אחרונים מחמירים מיהו בהצטרף עוד איזה קולא כגון שהאות גדול יותר משיעור והנקב נעשה בסופו באופן שאפילו אם ינכה מקום הנקב ושיעור דהקפת גויל ישאר שיעור הראוי לאותו האות יש לצדד להקל ויותר טוב אם יכול לגרור מעט מעובי הקו של האות ויהיה מוקף גויל וזה מהני אפילו בתו"מ

אם יש ספק מתי נעשה הנקב תולין דלאחר הכתיבה נעשה דמסתמא אם היה בעת הכתיבה היה הסופר רואהו אם לא שהנקב קטן מאד

דף כטז:

³⁶ סי"ג ט"ו וס"ק ל"ב ל"ד ל"ה ל"ו ל"ז נ"ח ובה"ל ד"ה אבל

³⁷ מ"ב שם לב

³⁸ סי"ג ט"ו ט"ז וסקל"ב ל"ד ובה"ל ד"ה האות ובדינים ס"ס ל"ו

³⁹ בה"ל סעי' יג ד"ה האות

⁴⁰ (בה"ל ד"ה ואח"כ). ובהזו"א פסק שפסול בדעת המחמירין (או"ח סי' ח' סק"ד).

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ח. איפסיקא ליה כרעא דה"י דהעם בניקבא אתא לקמיה דר'
אבא א"ל אם משתייר בו כשיעור אות קטנה כשר ואם לאו
פסול

ניקב רגל פנימי כלומר הרגל השמאלי של ה"א, וכן אם נמחק קצת מהדיו ולא ניקב. אפילו לא נשאר ממנו אלא כל שהוא, כשר להרא"ש⁴¹. אבל⁴² שאר פוסקים מצריכין כמלא אות קטנה, ובלב שלא יהיה חסרון משום שאינו מוקף גויל וכגון שניקב אחר הכתיבה⁴³, והכי הלכתא⁴⁴.

⁴¹ ודוקא בה"א פליג הרא"ש ומכשיר אם נשאר כל שהוא בין למעלה מהנקב ובין למטה דסבר דאין שיעור להנקודה התלויה בה ואפילו אם כתב מתחלה רגל קצר כזה כשר להרא"ש אבל בשאר אותיות כמו ח"ת וכדומה גם הרא"ש מודה דהרגל השמאלי דינו כמו רגל ימיני. מ"ב לח

⁴² רמ"א שם

⁴³ מ"ב לט

⁴⁴ מדבריו אלו משמע דלא להתמיר בלבד פסק כדעת ש"פ אלא דפשיטא ליה דהלכה כוותיהו וא"כ צריך להזהיר מאד להסופרים שנכשלין בזה. ובתפילין ומזוזות דבעינן כסדרן לכאורה לא מהני שום תיקון אפילו התינוק קוראו לאות כיון שאנו רואין שאין לו צורת אות דבלא זה לא מיקרי ה' לפי דעת אלו הפוסקים וכדלקמן בסכ"ה ע"ש. ומ"מ נראה דיש להקל ע"י תיקון ודומיא שהקיל הפמ"ג בכף פשוטה שעשאו מרובע ע"י תיקון. מ"ב מ

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

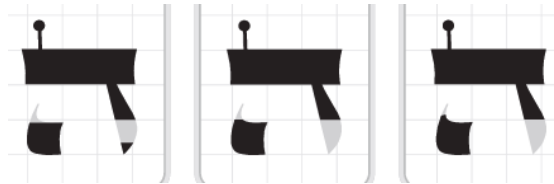

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ניקב לאחר הכתיבה רגל הימיני⁴⁵ בארכו וה"ה אם⁴⁶ נפסק האות בלא נקב או נמחק קצה האות אם נשתייר ממנו מלא אות קטנה, מהנקב לצד מעלה⁴⁷.

כשיעור אות קטנה היינו יו"ד⁴⁸ כולל קוץ התחתון שלו כשר ואין צריך

להראותו לתינוק. ואם הראהו לתינוק דלא חכים ולא טפש ולא יכול לקרותו, יש להחמיר בזה. ואם אין בו שיעור זה פסול אפילו התינוק קראו לאות⁴⁹.

וה"ה אם כתב לכתחלה רגל קטנה קצרה כשר.

וכל זה באותיות שאין נשתנה צורתן ע"י כך, אבל באותיות שע"י רגלם הקצרה נדמה לאות אחר, כגון וי"ו או ז' שנראה כיו"ד⁵⁰, וכן ד' שגנו קצר ונראה כוי"ו, או רגל נו"ן פשוטה או כ"ף פשוטה שהיה קצר, אזי אם יש כמלא אות קטנה דידהו כגון וי"ו או נו"ן פשוטה קטנה, וניכר יפה שהוא וי"ו או נו"ן פשוטה וכיוצא בו כשר, וא"צ להראות לתינוק, אבל אם מספקא ליה

⁴⁵ בשו"ע כתבו על האות ה"ה וכתב הפמ"ג נראה לי דה"ה לשאר אותיות כגון ד' ל' פ' פשוטה צ' פשוטה קו"ף רי"ש או תי"ו או חי"ת [לכאורה בחי"ת בין רגלה הימיני או השמאלי] אם נשאר מהירך הימיני כיו"ד די בכך עכ"ל ועיין בבה"ל משנת הסופרים אות ל' שכונת הפמ"ג באות ל לא לרגל הימנית המאונכת הצמודה לגג אלא לרגל התחתונה המאונכת שעליה יושב הלמ"ד שאם אינה אלא באורך אות קטנה כשר. ובאות ה' פשוטה כתב שכונת הפמ"ג. שצריכה להיות רגלה הימנית ארוכה לכתחלה כשיעור שתהא ראויה לעשות פ"א כפופה אם תכפפה, ובדיעבד אם יש ברגל ימיני מכנגד מקום הנקודה ולמטה כמלא יו"ד די בכך. וכן באות ין פשוטה כתב ושיעור אורכה שתהא למטה מדיבוק הראשים לכתחלה בכדי שיהא ראוי לעשות צד"י כפופה. ובדיעבד פסק הפמ"ג שאם הוציא ממקום דיבוק היו"ד לנו"ן רק כמלא יו"ד כשר אבל אם לא נשאר כמלא יו"ד צ"ע. וכן באות ק כתב שכונת הפמ"ג שאם אורך הרגל השמאלי הוא רק כמו יו"ד מכנגד מקום הכפיפה ולמטה כשר בדיעבד

⁴⁶ מ"ב מא

⁴⁷ ולא מצרפינו ליה מה שלמטה מהנקב אפילו אם תינוק דלא חכים ולא טיפש קראה לאות כיון דאנו רואין שלא נשאר צורת האות כתיקונו

⁴⁸ ואם זה הכתב הוא מכתב בינוני לכאורה דאין מועיל אם כמלא או"ק הוא מכתב קטן דאל"כ אין שיעור לדבר אבל אם זה הכתב הוא כתב גדול נראה דבדואי מהני אם כמא"ק הוא מכתב בינוני. בה"ל מלא

⁴⁹ מ"ב מג

⁵⁰ ובפמ"ג מסתפק לומר דבזי"ן שנפסק די כמלא אות קטנה וא"צ להראות לתינוק דבמה שגנו עובר מב' צדדין מוכח שאינו יו"ד וברדה"ח ובש"א חולקין וס"ל דדין ז' כדין ו' ועכ"פ אם התינוק קוראו ליו"ד ודאי פסול (בה"ל ד"ה כגון)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

אם יש בו שיעור אות צריך להראות לתינוק שאינו חכם ולא טפש אם אומר שאין בו צורת אות פסול, ואם אומר שיש בו צורת אות כשר⁵¹.

וכן אם נפסק לאחר הכתיבה קצת מעביו⁵² בין ע"י נקיבה או ע"י מחיקה אם נשאר שריטה דקה שחור כמו וי"ו או יו"ד דקה כשר שאין שיעור לעובי האותיות.

ט. איפסיקא ליה כרעא דוי"ו דויהרג בניקבא ... אייתי ינוקא דלא חכים ולא טפש אי קרי ליה ויהרג כשר אי לא יהרג הוא ופסול

נפסק אחת מהאותיות, הפשוטות, כגון וי"ו וזי"ן או שנפסק רגל הנו"ן הפשוטה וכיוצא בה, אין מועיל בה אם נשתייר כמלא יו"ד, דאדרבה נראית כיו"ד ופסול, הלכך צריך תינוק בזה⁵³.

ואם תינוק שאינו לא חכם ולא טפש יודע לקרותו, כשר⁵⁴. ואם לאו, פסול. ואין צריך לכסות לו שאר אותיות כמו שנוהגים. וי"א⁵⁵ שצריך לכסות להתינוק האותיות שלפניו, עד תיבה זו⁵⁶, ואפילו תינוק שלא למד באותה פרשה, אפ"ה צריך לכסות לו מה שלפניו עד תיבה זו. אבל תיבה זו וגם מה שלאחריו א"צ לכסות לו כלל בכל גווי.

⁵¹ שו"ע ונו"כ שם מז וס"ק מ"ה מ"ו מ"ז ובה"ל ד"ה הפשוטות וד"ה נפסק וד"ה אם תינוק ועיין בשעה"צ אות ג"ו

⁵² מ"ב מא

⁵³ מ"ב שם מו

⁵⁴ עיין בט"ז שכתב דהך נפסק מיירי שנפסק קצת מאורך האות ולמטה לגמרי ולא נשאר ממנו רק החלק שקודם ההפסק אז תלוי בקריאת התינוק אם ספק לנו אם נשאר כשיעור של האות שהוא אבל אם נשתייר גם למטה מן ההפסק דהיינו שנעשה ההפסק ברחבו של רגל האות ואחר ההפסק נשאר עוד למטה חלק מן הרגל בזה לא מועיל תינוק דהתינוק יצרף מה שלמטה ממנו לחלק העליון ובאמת אין לו צירוף וזה דומה לנפסק רגל הא' אלא צריך לכסות את חלק הנשאר אחר ההפסק ואין זה דומה למש"כ השו"ע כאן דאין צריך לכסות שאר האותיות דבזה ודאי מודה דצריך לכסות וכן הסכמת האחרונים. מ"ב שם מח

⁵⁵ מ"ב ס"ק נא

⁵⁶ שאם יתחיל מתחלת המקרא סירביה נקיט ואזיל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

אולם אם אנו רואים שלא נשאר צורת האות כתקוננו, פסול אף על פי שהתינוק קורא אותו כהלכתו

אם רגלי האותיות⁵⁷ כגון רגל ה"ק הפשוטה וי"ו זי"ן וכיוצא בה וכ"ש נגי האותיות ואמצען מגיע לסוף הקלף בלי הקף קלף מתחלתו פסול, ואפילו אם היא ארוכה כראוי ויש בה שיעור שאפילו אם נגררנה קצת למטה ישאר צורת אות מ"מ פסול. ואם רוצה לתקן יגרר קצת כדי שיהיה מוקף גויל ואין בזה משום שלא כסדרן⁵⁸

ותינוק⁵⁹ דלא חכם נקרא שאינו חכם כ"כ שמבין הענין ומתוך זה הוא אומר האות הנפסק אבל מה שהוא חכם בהכרת האותיות היטב ואין מבין מה שכתוב לפניו אין זה נקרא חכם והוא כשר⁶⁰. ולא טפש היינו שאינו יודע לקרות האותיות אבל אם יודע לקרות האותיות אף על גב שאינו בקי כ"כ בצורת האותיות כשר.

וכל דינים אלו הוא⁶¹ בין שעשה מתחלה אות קצרה כזו או שעשה ארוכה ואח"כ נמחק קצת מהדיו ונשאר קצרה.

וכן אם נפסק באמצע האות ע"י שקפיץ הדיו, ואפילו נשאר קצת רושם אדמימות מהחלודה של הדיו מקרי נפסק, ודינו כדלעיל דבאותיות שאין משתנין לאות אחרת רואין אם נשאר כמלא אות קטנה ובאותיות שדומין לאחרת צריך להראות לתינוק. אלא דבזה צריך לכסות להתינוק מה שלמטה מההפסק ואפילו לא היה פרידתו ניכר להדיא ואפילו נשאר רושם חלודה ואם לא כיסה אפילו תינוק קראו לאות לא מהני, אבל אם כיסה

⁵⁷ שו"ע ונו"כ שם ומ"ב ס"ק נ"ז נ"ח ס' וכללי מוקף גויל בסוף סימן ל"ו

⁵⁸ ובהזו"א או"ח ס' ח' סק"ט ד"ה מ"א כתב דאפשר דלא מהני גרירה אבל נוטה שם להקל ע"ש

⁵⁹ ס"ק מ"ט נ'

⁶⁰ ומשמע שגם אם יודע לחבר את האותיות לתיבות, כל שאינו מבין את משמעות התיבה עדיין הוא בכלל לא חכים ולא טפש. אולם בשו"ע אה"ע העתיקו הנו"כ מחלוקת ראשונים אם יש להכשיר קמן שיודע לצרף אותיות לתיבה. ומכל מקום מכך שנחלקו השו"ע והמהרי"ט להלן בסמוך אם יש לכסות את הכתב שקודם האות המסופקת, ומעם האוסרים [כפי שביאר המשנ"ב] הוא משום שאם יתחיל מתחילת המקרא יש לחשוש שסירכיה נקט ואז, מוכח שמדובר בתינוק שיודע לחבר את האותיות לתיבות, שלכך חששו שיקרא כהוגן לא מחמת צורת האות לעצמה אלא מחמת צירופה לתיבה, ומבואר איפוא שאפשר לשואלו.

⁶¹ סמ"ז ט"ז וס"ק מ"א מ"ג מ"ה מ"ח נ"ז קב"ח ובה"ל ד"ה ואם לאו פסול וד"ה ואם לאו אפי'

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

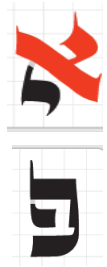
<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

והתינוק קראו לאות אפילו אם היה הפסק גדול כשר דלא גרע מאלו כתב לכתחלה אות קצר כזה וא"צ שום תיקון⁶².

אם אנו רואין שלא נשאר צורת אות כתיקונו כגון אלף שאין היו"ד שלהן נוגעת אל עצמן בין שאירע ביו"ד העליון ובין בתחתון, וכן נקודת הפ"א שאין נוגעת לנגה וכן לכל אותיות שאינן פשוטות שיש הפסק באמצען פסול. ולא מהני קריאת התינוק בזה, וכן בפשוטות אם אנו רואין שאין בו צורת אות. דלא שייך קריאת התינוק אלא במקום ספק, אולם לענין תיקון מהני קריאת התינוק, ואין חילוק בין כפופות לפשוטות⁶³.

י. שבעה אותיות צריכות שלשה זיונין ואלו הן שעטנ"ז ג"ץ

צריך לתייג⁶⁴ אותיות שעטנ"ז ג"ץ, וכן צד"י כפופה ונו"ן פשוטה אפילו בספר תורה וכל שכן בתפילין ומזוזות ויעשה התנין בשי"ן על ראש השלישי של האות ובהעיי"ן וטי"ת וצד"י על ראש השמאל וידביקם באמצעיתו ולא בסופו (ס"ג וסקי"ב י"ג).

תנין אלו⁶⁵ הם שלשה תנין קטנים ודקין כחוט השערה וזקופות על אלו האותיות אחד מימין ואחד משמאל ואחד מלמעלה וי"א ששלשתן מלמעלה וכן נוהגין.

כל תג ותג הוא כעין קו דק כן נוהגין באלו הארצות וטוב יותר לעשות כל אחד כעין תמונת זיי"ן אך שיהיו קטנים ודקים מאד⁶⁶.

⁶² וכ"ז בלא תיקון אבל לענין תיקון אם התינוק יודע לקרות האות ע"י צירוף מה שלמטה יכול לתקן אפילו בתפילין ומזוזות ואפילו נעשה ההפסק בשעת הכתיבה ודוקא שלא ניכר להדיא פרידתן אבל אם ניכר להדיא פרידתן אין מועיל תיקון בתו"מ אפילו נעשה לאחר הכתיבה (בה"ל ד"ה ואם לאו פסול

⁶³ סט"ז וס"ק נ"ב ובה"ל ד"ה מיהו

⁶⁴ שו"ע ונו"כ שם לו ג ומ"ב יג

⁶⁵ שם ס"ק יב

⁶⁶ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

זיהר שיהיו התגין⁶⁷ נפרדים כל אחד מחבירו כדי שלא יתראו רק כתמונת זיוני"ם ולא כעיי"ן ושי"ן, ולעיכובא הוא⁶⁸, גם צריך שיהיו התגין נוגעין בגוף האות ואם לאו פסולים, וי"א שאם היו מופרדים יועיל אף אם ימשיכם אח"כ אל האות, רק צריך לגוררם ולכותבם מחדש⁶⁹. וי"א שאם נפרד אחר שנכתב כשר בלי תיקון ואם לא היו נוגעין מתחלת הכתיבה מהני תיקון וכן עיקר, ומ"מ לכתחלה נכון להחמיר כדעה ראשונה.

אם לא תייג שעטנ"ז ג"ץ לא פסל ויש פוסלין, ע"כ מהנכון מאד לחוש לזה ולתקנם אח"כ ואפילו בתו"מ מהני תיקון, ודוקא שעשה ראש האות למעלה כתיקונו אך שחיסר התגין שעליו, אבל אם עשה למעלה ראשו עגול י"א שלכו"ע פסול וצ"ע למעשה כי יש מקילין גם בזה⁷⁰.

יהסופרים נהגו לתייג בתפילין אותיות אחרות מלבד שעטנ"ז ג"ץ והם מוזכרים בטור ובלבוש, והתגין האלו הם תגינים גדולים אך שיהיו דקים שלא יתקלקל האות עי"ו, ומאד צריך לזוהר ביותר בתגין שעל הוי"ו או שעל היו"ד כי בקל ישתנה האות עי"ו.

ואם הוסיף⁷¹ הסופר לעשות תגין חוץ מאלו המוזכרים בטור ובלבוש לא פסל רק שיהיו מחוברים אל האות, אבל אם אינו מחובר יש למחקו אפילו באותיות שבשם הקודש ולכתחלה אין נכון להוסיף תגין מעצמו כל שלא מוזכר בספרים

כתב בספר⁷² אגרת המיול שעטנ"ז הוא אותיות שמן עז והם ב' מקטרגים גדולים וזהו ג"כ סוד של שעטנ"ז ג"ץ כי ג"ץ שם מקטרג אחד והתגים שעליהם הם כמו הרב וחנית להנצל מהם.

יא. חזינא להו לספרי דווקני דבי רב דחטרי להו לגגיה דחי"ת

⁶⁷ שם ס"ק יג

⁶⁸ ובחזו"א או"ח סי' ח' ס"ק י"א פסק שאפילו אין התגין נוגעין בגוף האותיות בתחלת הכתיבה כשר

⁶⁹ ואם ידעינן שכתבם מומחה תלינן שנפרד אחר שנכתב ומכשירין בהמשכה אל האות

⁷⁰ ס"ג וסקמ"ז

⁷¹ מ"ב יג יד

⁷² מ"ב טו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

אות חי"ת⁷³ תהיה שתי רגליה כתמונת שני זייני"ן והזיי"ן שבצד ימין נכון לעשות קרן ראשו עגול בצד ימין, ויהיו הזייני"ן רחוקין זה מזה לכל היותר כעובי קולמוס ויהיו מחוברין בחטורת יחדיו והוא כמין גג גבוה ומקל כמין תג גדול יעשה לה בראש רגל השמאל ולא באמצע.

ואם הרחיק הזייני"ן זה מזה צריך לזהר שלא ירחיב חטורת החי"ת ואם הרחיב פסול ואין לו תיקון בתו"מ משום שלא כסדרן, בד"א שעשה ב' זייני"ן וגג רחב דזה לא הוי כמין חטורת שהוא משופע.

אבל אם עשה החי"ת פשוטה כדעת רש"י בלא חטורת שעל גגה אפילו אם הרחיב הרבה כשר בדיעבד אף על פי שאינה מרובעת.

אם עשה החי"ת כתמונת שני זייני"ן או כדלי"ת וא"ו או זיי"ן וחטורת על גבה כשר בדיעבד ומ"מ אם אפשר לתקן יגרור יתרון האות והחטורת ישאר במקומו כגון בחי"ת שתמונתו היה כדלי"ת זיי"ן והחטורת שלו נעשה באמצע הדלי"ת ולא בסופה יגרור מן הדלי"ת מקצתו עד שתעשה כמו זיי"ן. אבל אם עומד בסופה הרי יחלק האות כשיגרור מן הדלי"ת ולא יהיה לה תיקון אח"כ בתו"מ משום שלא כסדרן ולכן יש להכשיר בלא תיקון אבל בס"ת אם נמצא חי"ת שתמונתו כדלי"ת זיי"ן או שני זייני"ן אף שאין להוציא אחרת משום זה מ"מ בחול בכל גונו צריך לתקן האות עד שיעמידנו על תמונתו הראויה וצריך להזהיר להסופרים על זה כי יש לו עיקר בגמרא וראשונים.

⁷³ משנת הסופר

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ובדיעבד אם עשה להחיי"ת מקל לבד או חטוטרת לבד כשר והגרעק"א מסיק דאפילו נחסר להחיי"ת החטוטרת וגם המקל שהיה החיי"ת פשוטה כחית"יין שלנו כשר בדיעבד רק אם אפשר לתקן בקל לעשות לה מקל יעשה דהוי כלכתחלה.

אם נפסק ירך החיי"ת ולא נשאר בו רק כמלא יו"ד די בכך בין ירך הימני או השמאלי.

אם החטוטרת שעל החיי"ת לא היה דבוק להחיי"ת אך לא היה ניכר להדיא ההפרדה מותר לתקנה אפילו בתו"מ ואין בזה משום שלא כסדרן אבל אם היה ניכר להדיא נתבטל ממנה שם האות ואם נפרד רק מצד אחד החטוטרת מהחיי"ת אפשר דיש להקל לתקן אפילו ניכר להדיא.

כתב בחזו"א⁷⁴ אם עשה נג החיי"ת קצר כמו יו"ד ורגלו הימנית קצרה והשמאלית קצרה מן הימנית פסול שנראה כיו"ד.

יב. ותלו ליה לנרעיה דה"י

אות ה"א⁷⁵ צריך לעשות לה לכתחלה תג קטן למעלה מצד שמאל ובאחוריה יזהר לכתחלה שתהיה מרובעת כדלי"ת כזה

ולא עגולה כרי"ש כזה

עקב כמו בדלי"ת רק שתהיה אות

ואין צריך לעשות לה חדה.

והנקודה שבתוכה לא תהיה סמוכה לגנה אלא יהיה ביניהם חלק כל כך בכדי שאדם בינוני יכירנו היטיב מעל ס"ת שע"ג הבימה כשקורא בו,

⁷⁴ או"ח סי' ט"ו סק"ו
⁷⁵ משנת הסופר

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ולא ירחיקה מגנה יותר מעובי הגג ואם נגע בגנה אפילו נגיעה דקה כחוט השערה פסולה, אף על פי שהתינוק יודע שהוא ה"א בזה

אבל אם יש הפסק דק אפי' כחוט השערה כשר⁷⁶.

ולא תהיה הנקודה נגד אמצע הגג אלא נגד סופה בצד שמאל, ואם עשה באמצע פסולה, וצריך לגררה

ולהעמידה בסופה.

ואם כתב התיבה שאחר זה ואינו יכול לתקן משום שלא בסדרן יגרור הגג שיהא שוה להרגל, ואם גם זה אינו יכול כגון שהה"א באמצע התיבה, ואם יגרור הגג יהיה כשתי תיבות אזי יש להכשיר בלא תיקון.

והנקודה תהיה לכתחלה דקה למעלה ועבה קצת למטה בעין יו"ד, ותהיה לכתחלה עקומה קצת למטה לצד ימין, אבל לא לצד שמאל פן תדמה לתי"ו.

ואורך הנקודה לא יפחות מאורך יו"ד עם רגל התחתון שלה ולעיכובא הוא אפילו בדיעבד וצריך להזהיר הסופרים שנכשלים בזה למאד, מיהו תיקון מהני בזה אפילו בתו"מ אם התינוק קוראו לה"א ואין בו משום שלא בסדרן.

הפמ"ג מסתפק אם צריך להיות הנקודה בסופה שוה דוקא לירך ימין או אפילו אם נשלמה באמצע הירך שפיר דמי רק שיהיה בה כמלא יו"ד.

יג. מפני מה נברא העולם הבא ביו"ד מפני שצדיקים שבו מועטים ומפני מה כפוף ראשו מפני שצדיקים שבו כפוף ראשיהם מפני מעשיהן שאינן דומין זה לזה

⁷⁶ סי' ל"ב סקפ"ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

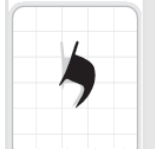

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

אות יו"ד שיעור רוחב גופה כמלא קולמוס אחד ולא יותר שלא תדמה לרי"ש וגם תהיה למעלה עגולה לצד ימין לכתחלה ויעשה לה רגל מצד ימין ויעקם הרגל לצד שמאל.

ויכתוב אותה ישרה דהיינו שתהיה ראשה ופניה שוין ולא פניה כלפי מעלה

ויהיה הרגל קצר ולא ארוך שלא תדמה לוא"ו ותפסל ע"י קריאת התינוק,

גם צריך להיות להיו"ד תג קטן מלמעלה על פניה, וכנגדה עוקץ קטן יורד מלמטה, והעוקץ יהיה קצר מן התג גם יהיה קצר יותר מרגלה שמצד ימין פן תדמה לחי"ת.

ואם האריך העוקץ עד ששוה למטה לרגל ימיני ונראית כחי"ת קטנה פסולה, ולא מהני גרירת העוקץ עד שיהיה קצר כהלכתו אלא יגרור כל העוקץ וגם הרגל ימיני ואח"כ יתקן בס"ת שאין בו משום שלא בסדרן, ולא מהני קריאת התינוק בזה⁷⁷.

ואם לא עשה תג קטן למעלה צ"ע בדיעבד ולכתחלה בודאי צריך לתקן אף אם מצא כן בפרשיות ישנות וכ"ש בעוקץ שמאלי דחייב לתקן ולא לחזור ולהניחם כן בבתים.

**יד . ס"ת שיש בו שתי טעיות בכל דף ודף יתקן שלש יגנו
ותניא תיובתיה שלש יתקן ארבע יגנו תנא אם יש בו דף
אחת שלימה מצלת על כולו ... והוא דכתיב רוביה דספרא
שפיר ... אי אית בההוא דף שלש טעיות ... הואיל
ואיתיהיב לאיתקוני מיתקן**

⁷⁷ ובחזו"א או"ח סי' ט' סק"ו כתב אם האריך עוקץ שמאלי של יו"ד כל שניכר שזהו העוקץ כשר כיון שהעוקץ קצר מהתג וגם קצר יותר מרגל ימיני

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ספר תורה שיש בו טעיות⁷⁸ הרבה עד שקשה הוא להגיה אותה עוד מחמת רוב טעיות יגנו, ואם אין בה כל כך טעיות יתקן⁷⁹, ושיערו חז"ל שספר תורה שיש בה אפילו שלשה טעיות בכל דף ודרף עדיין יכולין לתקנו, אבל אם יש ד' בכל דף ודרף כיון שמוטעה הוא כל כך כמעט שאי אפשר לתקנו ויגנו.

אם היה רוב אותיות של הספר מונה⁸⁰, והשאר יש בו בכל הספר ד' טעיות בכל דף ונשאר בו רק אפילו דף אחד מאותו השאר המשובש שאין בו ד' טעיות הרי זה יתקן. ודוקא שהיה כן מעיקרא אבל לא מהני במה שיחזור ויכתוב דף א' שלם⁸¹.

במה דברים אמורים שכתב המלא חסר שצריך לתלות הטעות ביני שיטי, דתלויות כל ביני שיטי גנאי הוא לספר ואינו הידור⁸².

אבל אם כתב החסר מלא אפילו יש בכל דף ודרף כמה טעיות יתקן, לפי שאין הגרירה גנאי כמו התלייה, מכל מקום כשגורר ירחיב ויאריך האות שלפניו או שלאחריו קצת כדי שלא יהא מקום הגרר הפסק בתורה ויהא נראה כשתי תיבות,

וכבר אמרנו שאם הפסיק באמצע התיבה כמלא אות קטנה שהוא שיעור שבין תיבה לתיבה לא יקראו בו.

⁷⁸ שו"ע ונו"כ יו"ד רע"ד

⁷⁹ בתשב"ץ (ח"א סי' קמ"ט) כתב דבכל טעות מותר רק לגרוד אבל לא לקלוף ע"ש וכל דבריו רק אם כותבים ס"ת על הגויל דבזה אם יקלוף י"ל דהנשאר הוי על דוכסוסטום או קלף דגויל לא הוי רק כשהוא שלם והוי ככותב מקצתו על הגויל ומקצתו על קלף דפסול ואפילו המקצת הוא רק תיבה א' פסול אבל למנהיגו דכותבים ס"ת על קלף ל"ש זה ומותר לקלוף. ח"י רע"א

⁸⁰ שם ובש"ך ד

⁸¹ ח"י רע"א

⁸² ע' תשב"ץ (סי' קכ"ה) אם יש תיקון למחוק התיבות ולכתוב מלאים

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

